

(Z) OPMERKING

Vanaf nu hebben samenvattingen een andere opbouw, de inhoudstafel met paginanummering zullen jullie vanaf nu altijd op pagina 2 vinden zodat je tijdens het herhalen/tijdens het leren/tijdens het openboekexamen snel op de juiste pagina kan geraken.

(Y) VOORWOORD

Dit is de samenvatting geschiedenis ter voorbereiding van het openboekexamen geschiedenis.

Inhoud

1) Inleiding	4
1.1) Het imperialisme was geen nieuw verschijnsel	4
1.2) Waarom koloniseerde Europa in de 19 ^{de} -20 ^{ste} eeuw?	4
1.3) De 19 ^{de} eeuw was de eeuw van Europa	4
2) Op de drempel van het modern imperialisme	5
2.1) Het Europees machtsevenwicht stort in	5
2.2) Voorwaarden voor het modern imperialisme	5
2.3) Waarom moest Europa koloniseren?	5
2.4) Motieven voor het modern imperialisme	5
2.5) Het imperialisme zorgde voor meer eenheid	6
3) Europa domineert de wereld	7
3.1) Het Britse imperium: informeel en formeel imperialisme	7
3.2) Het hoogtepunt van de Europese hegemonie	7
3.2.1) Europa herverdeelt Afrika	7
3.2.2) Europa koloniseert ook Azië	7
3.2.3) Europa verandert de economieën van hun kolonies	7
3.3) Oppositie tegen Europa's dominantie door andere industriestaten	7
3.4) Ethiopië laat zich niet koloniseren (extra document)	8
3.5) Spotprent modern imperialisme Europa	8
4) De Verenigde Staten van Amerika	9
4.1) De uitbouw van een moderne industriestaat	9
4.1.1) De V.S. werd een moderne industriestaat	9
4.1.2) Verandering van 'The American Way of Life'	9
4.2) The last frontier: de interne expansie en kolonisatie	9
4.3) Het extern expansionisme: een imperialistisch wereldmacht	9
4.3.1) De V.S. wordt een mogendheid van de Stille Oceaan	9
4.3.2) De V.S. bedreigt Japan met gunboat diplomacies	10
4.4) De V.S. wordt machtiger dan Europa	10
4.5) (U) Voorwaarden opdat de V.S. wereldmacht kon worden	10
4) Japan onder de Meiji: een beleid van conservatieve modernisering	11
4.1) De Tokugawa-tijd: het tijdperk van de grote vrede	11
4.1) Rangen tijdens het Tokugawa-tijdperk	11
4.1.2) Het tijt keerde voor de Japanners	11
4.2) Het Meiji-Japan: een moderne, gecentraliseerde, autoritaire staat	12

4.3) De industrialisering van Japan.....	12
4.4) Japan, een ‘unieke natie’	12
4.5) EXTRA: spotprent gunboat diplomacy (oneerlijk verdrag)	13
5) Blanke koning, rood rubber: Congo onder Leopold II	14
5.1) De kolonie Congo: van privébezit Leopold II tot schenking aan België	14
5.1.1) Leopold II wil supergraag een kolonie voor kerstmis!	14
5.1.2) Congo kostte Leopold II teveel geld, hij vond een oplossing	14
5.1.3) In Congo gebeurden erge dingen	14
5.1.4) Leopold II verloor zijn kolonie Congo.....	15
5.1.5) Enkele gruwelijke beelden uit Congo.....	15
5.2) Actualisering: hedendaagse standbeelden in België over Leopold II.....	16
5.2.1) Waren de erge straffen typisch of uitzonderlijk voor die tijd?	16
5.2.2) Stemt de traditionele beeldvorming van Leopold in met de gebeurtenissen?	16
6) Vernedering en nationaal bewustzijn	17
6.1) Onderwaardering van buiten-Europese bevolkingen	17
6.2) De ondermijning van traditie	17
6.3) Nationaal bewustzijn in Afrika/Azië	17
6.4) Bronnenanalyse.....	18
6.4.1) Europese suprematie getoond in afbeeldingen.....	18
6.4.2) Document 1: Léon Rom over rassenscheiding.....	18
6.4.3) Document 2a: gevolgen ontwrichting traditionele economie	18
6.4.4) Document 5c: Verandering sociale structuur Afrika	18
6.4.5) Document 2b-c: Verandering Afrikaanse landbouw	19
7) Actualisering – motivering	20
7.1) Afrika en Azië dekoloniseren zichzelf.....	20
7.2) Stellingen (thesissen)	20
7.3) Een genuanceerde standpunt innemen	20

1) Inleiding

1.1) Het imperialisme was geen nieuw verschijnsel

*Imperialisme = geen nieuw verschijnsel in 19de eeuw

→ Denk aan: Kolonisatie van Amerika door EU, Arabieren breiden hun rijk uit in middeleeuwen ...

*Nochtans: modern imperialisme van EU is opmerkelijk

→ Op niet-veel tijd kon Europa grote veroveringen maken (denk aan: België --> Congo).

→ De nieuwe koloniale rijken werden beter verdeeld.

1.2) Waarom koloniseerde Europa in de 19de-20ste eeuw?

Omdat ze... (1) nood hadden aan grondstoffen voor industrieën (industriële revolutie!)

(2) afzetmarkten nodig hadden voor hun afgewerkte producten

→ De industriële revolutie staat dus in verband met het imperialisme

(3) uit sterk nationalistische opvattingen een kolonie elders een land wilden koloniseren, want hoe meer land je hebt hoe sterker je bent.

(4) zichzelf verplicht voelden om de niet-beschaafde Afrikanen (en Aziaten) tot de beschaving te brengen, ze kregen het christendom en de Europese talen en cultuur opgedrongen.

→ Dit leidde soms tot mishandeling en uitbuiting (Congo bijvoorbeeld).

1.3) De 19de eeuw was de eeuw van Europa

*Dankzij het imperialisme was de hele wereld betrokken bij de Europese geschiedenis.

→ 85% van de wereld in handen van Europa.

→ Gevolg: 1914 --> één conflict in EU zal uitmonden tot een wereldconflict.

2) Op de drempel van het modern imperialisme

*We situeren ons nu ca. 1870.

2.1) Het Europees machtsevenwicht stort in

*Voor 1870 --> Groot-Brittannië had een machtsmonopolie dankzij congres van Wenen!

⇔ Na 1870 --> Machtsevenwicht stort in --> eenmaking van Duitsland

→ Duitsland industrialiseerde in no-time ⇔ GB vs. DE rivaliserende machtscentra

*Economische depressie 1873 --> Landen schakelen over naar protectionisme om economieën te beschermen

*Protectionisme = Overheidsmaatregelen die bedoeld zijn een interne markt met te hoge prijzen (bv. hoge tol) te beschermen tegen buitenlandse concurrentie.

→ Dit is tegen de vrije markt ⇔ protectionisme = niet-liberaal

2.2) Voorwaarden voor het modern imperialisme

*Waarom kon Europa überhaupt koloniseren?

→ 1) Europa had een grote demografische kracht --> het had dus veel bevolking

→ 2) Europa was de motor achter de wereldeconomie --> controleerde 80% vd economie

→ 3) Verkeers- en transportrevolutie --> vele steden/landen waren nu met elkaar verbonden

→ 4) Europa had een technisch overwicht --> betere wapens, snellere schepen, betere communicatiemiddelen ...

→ Gevolg: vervlechting wereldeconomie
(iedereen staat in verband met elkaar!)

2.3) Waarom moest Europa koloniseren?

*Waarom was het eigenlijk noodzakelijk dat Europa koloniseerde?

→ 1) Stedenexplosie: massa's mensen --> moesten gekleed en gevoed worden

--> Europese landbouw kon stedenexplosie niet aan

--> Voeding en kledij uit periferie (#Afrika) halen werd noodzakelijk

→ 2) Miljoenen mensen verlieten Europa

--> Dankzij stedenexplosie --> schaarste --> geen bestaanszekerheid meer

2.4) Motieven voor het modern imperialisme

IDEOLOGISCHE MOTIEVEN	POLITIEKE MOTIEVEN	ECONOMISCHE MOTIEVEN
*Nationale prestige verhogen door meer land te hebben.	*Veranderde machtsverhouding EU --> landen wilden zoveel mogelijk kolonies overzee (zie ook ideologische motieven)	*Productie (aanbod) ging omhoog dankzij industrialisatie maar was groter dan de vraag = economische crisis.
*Plichtsgevoel: barbaarse en heidense Afrikaantjes laten delen in weldaden van beschaafde bevolking. --> Bekeringsijver: christendom	//////////////////////////////////// //////////////////////////////////// //////////////////////////////////// //////////////////////////////////// //////////////////////////////////// //////////////////////////////////// ////////////////////////////////////	*Dus: export werd noodzakelijk op nieuwe afzetgebieden (kolonies), de kolonies waren ook belangrijk voor aanvoer van grondstoffen.

2.5) Het imperialisme zorgde voor meer eenheid

Dankzij het superioriteitsgevoel waarvan de Westerse beschaving uitging hadden zowel de arme- als de rijke blanken een gevoel van eenheid, ze heersten namelijk allemaal over de 'kleurlingen' (zwarten).

3) Europa domineert de wereld

*We situeren ons nu tussen 1870 en 1914.

3.1) Het Britse imperium: informeel en formeel imperialisme

	INFORMEEL IMPERIALISME	FORMEEL IMPERIALISME
Wanneer?	Voor 1870	Na 1870
Hoe?	Politieke druk zetten, <u>niet veroveren</u>	<u>Veroveren</u> , landen kolonies maken
Grootmacht	Groot-Brittannië --> Informeel imperialisme Latijns-Am. --> Politieke druk --> Opendeurbeleid afdwingen (tol verlagen voor export)	Groot-Brittannië had grootste imperium --> Hoe? 1) Royal Navy → Krachtigste boot (straal: wereld) 2) Veel routes → Overal steenkool + havens
Rivalen		Frankrijk en Duitsland rivaliseerden. --> GB was dus machtig én kwetsbaar

3.2) Het hoogtepunt van de Europese hegemonie

3.2.1) Europa herverdeelt Afrika

*Hegemonie = heerschappij grote staat over een kleinere staat.

*Europa had indrukwekkend veel Afrikaanse staten gekoloniseerd.

→ Er werden **nieuwe landsgrenzen** gesteld, geen rekening houdend met **etnische verschillen**.

→ Frankrijk: Noord-Afrika (in Marokko spreken ze Frans --> gevolg imperialisme?)

→ Groot-Brittannië: Oost-Afrika

→ België: Congo (midden-Afrika) ... andere staten hadden ook kleine dingen in Afrika

*Afrika ging **van tienduizenden kleine staten naar enkele tientallen landen**.

→ Deze nieuwe opdeling van Afrika is historisch.

3.2.2) Europa koloniseert ook Azië

*Azië werd ook gekoloniseerd door Europa.

***Groot-Brittannië: beheerst Zuid-Azië:** geeft Indië status onafhankelijk met Engelse koningin als soeverein --> dankzij uitgestrektheid, rijkdom en cultuurpeil = perfecte kolonie Engeland

***Rusland: beheerst Noord-Azië:** aanleg Trans-Siberische spoorweg, zo kon Vlavidostok door Mantsjoerie dringen en verwierf het de ijsvrije haven Port Arthur

***Frankrijk: beheerst Indochina**

***Andere staten zoals Nederland ook een machtspositie in Azië**

3.2.3) Europa verandert de economieën van hun kolonies

*De kolonies stonden ten alle koste ten dienste van Europa, dit gold ook voor de economieën.

→ De economieën werden omgevormd ten voordele van het land dat het heeft gekoloniseerd.

→ Soms was de economie zelfs alleen op export/import gericht.

3.3) Oppositie tegen Europa's dominantie door andere industriestaten

*Japan: groeiende industriestaat --> rond 1900 rivaal EU

*VS: na 1865 (burgeroorlog) --> groeiende industriestaat

--> Informeel imperialisme: ze verdrongen GB uit Latijns-Amerika (zie puntje 3.1)

--> Formeel imperialisme: 1898 → namen Filipijnen over van Spanje

*Stilletjes aan eindigde de Europese machtsmonopolie

3.4) Ethiopië laat zich niet koloniseren (extra document)

*Ethiopië en Liberia (Afrika) zijn niet gekoloniseerd geweest door Europa

*Ethiopië: sterk christelijk --> dus: Europeanen zagen hen als bondgenoot --> diplomatieke contacten

→ Na 18de eeuw raakte het Ethiopisch keizerlijk gezag in verval.

*19de-eeuwse-keizers: wilden van Ethiopië een groots rijk maken (Trumpistische visie)

→ Dus: beter leger!

*Italië: 1896 --> probeert Ethiopië te veroveren ⇔ niet gelukt: leger Ethiopië te sterk.

3.5) Spotprent modern imperialisme Europa

Uitleg: De Europeanen dachten dat de Afrikanen niet beschaafd en barbaars waren en vonden het hun plicht om hen naar de beschaving te brengen --> zie spotprent hierboven.

4) De Verenigde Staten van Amerika

*We situeren ons nu tussen 1865 en 1914.

*Amerika verdrong geleidelijk aan Europa als machtscentrum, hoe kon Amerika een wereldmacht worden?

4.1) De uitbouw van een moderne industriestaat

4.1.1) De V.S. werd een moderne industriestaat

*Burgeroorlog 1865 heeft de VS overwonnen --> VS begon te industrialiseren.

→ Selfmademen (industriële grootmachten) sponsorden dit.

→ Amerika begon technisch te vernieuwen + de wetenschappelijke arbeidsorganisatie te hanteren, dankzij wetenschappelijke organisatie --> rendement↑ (denk maar terug aan Ford).

→ Bankkapitaal vervlochten met grote industrie en de sector van spoorwegen.

→ Trusts (samenwerkende bedrijven) monopoliseerden producten en bepaalden dus zelf prijzen

⇔ liberalisme in gedrang → staat wilde hier iets tegen doen maar tevergeefs

→ Als monopolies politieke partij sponsorde = gunstige wetten

→ Algemeen belang was dus uit het oog verloren.

4.1.2) Verandering van 'The American Way of Life'

*Liberalisme kwam in het gedrang.

*Dankzij massaproductie: prijzen daalden, levensstandaard mensen verhoogde.

*Verkeersrevolutie + betere communicatietechnieken --> mobiliteit van mensen werd groter

→ Amerika werd alsmaar 'kleiner' ⇔ massapers --> mensen lezen over veranderde samenleving.

4.2) The last frontier: de interne expansie en kolonisatie

*Europeanen immigreerden massaal naar de V.S. → zij zijn arbeidskrachten en brengen kapitaal mee → dit stimuleerde de westwaartse expansie in het continent.

→ (1) Aanleg transcontinentale spoorwegen heeft ontwikkeling V.S. geholpen

(2) Agrarische revolutie: 3x meer landbouwbedrijven dan vroeger: iedereen krijgt te eten

--> Mogelijk dankzij de mechanisering op uitgestrekte plattelands(arealen)

*Met de westwaartse expansie werden de Indianen volledig uit hun land gezet

→ Indianen oorlog hiertegen ⇔ ze hebben oorlogen verloren --> verdragen beroofden Indianen officieel van hun eigen land

*Indianen geen rechten meer.

4.3) Het extern expansionisme: een imperialistisch wereldmacht

4.3.1) De V.S. wordt een mogendheid van de Stille Oceaan

*1890: westwaartse expansie voltooid --> V.S. gaat Stille Oceaan domineren (apostolaat v/d democr.)

*V.S. kocht Alaska van Rusland (tegen spotprijs) ⇔ kregen verscheidene andere staten na oorlogen.

→ 1903: V.S. kreeg smal gebied om belangrijke interoceanische kanaal te graven = panamakanaal

→ Panamakanaal superbelangrijk --> zo kon V.S. oorlogsschepen makkelijker naar andere landen

--> ook belangrijk voor koopvaardij (handel enal)

4.3.2) De V.S. bedreigt Japan met gunboat diplomacies

*Azië: V.S. verwierf 2 japanse havens via gunboat diplomacies.

→ Gunboat diplomacy: verdrag dat een land ondertekend onder druk, omdat de V.S. betere wapens had konden ze Japan bedreigen met hun in te vallen als ze niet ondertekenen. Dit is informeel imperialisme.

--> Deze verdragen staan ook bekend als: oneerlijke verdragen

*China: open-deurpolitiek --> ieder land moest belangen van grote mogendheden (V.S.) eerbiedigen

→ V.S. gaf dus de voorkeur aan informeel imperialisme.

4.4) De V.S. wordt machtiger dan Europa

Zoals je gelezen hebt wordt de V.S. na de burgeroorlog machtiger dan Europa.

→ Interventionisten: De V.S. moet zich buitenlands inmengen, om eigenbelang te verdedigen of invloed te verwerven.

→ Isolationisten: De V.S. moet zich absoluut niet buitenlands inmengen en zich protectionistisch opstellen.

4.5) (U) Voorwaarden opdat de V.S. wereldmacht kon worden

*De V.S. industrialiseerde snel

*De V.S. had een grote demografische kracht

*De V.S. verkreeg een technisch overwicht (betere wapens --> gunboat policies)

*Verkeers- en transportrevolutie: intercontinentale wegen + Panamakanaal

4) Japan onder de Meiji: een beleid van conservatieve modernisering

*Japan was nog lang na de middeleeuwen (1850) een feodale staat

4.1) De Tokugawa-tijd: het tijdperk van de grote vrede

4.1) Rangen tijdens het Tokugawa-tijdperk

1) MIKADO (Keizer)

2) SHOGUN (Eerste minister --> maakte alle beslissingen)

3) DAIMYO (grote feodale heren)

4) SAMOERAI (krijgers --> leger)

5) De rest

*De keizer had enkel een grote prestige maar regeerde niet (net zoals de Belgische koning)

*De (Tokugawa)shoguns maakte alle beslissingen en regeerden eeuwenlang over het land

- Er was... (1) Constante vrede
(2) Politieke stabiliteit
(3) Nationale eenheid
(4) Economische eenheid: de urbanisatie zorgde voor commercialisering
(5) Een hoge scholingsgraad (40%)
(6) Japan die een topspeler was in de intra-Aziatische handel
→ Japan sluitte zichzelf uit de Westerse handel

4.1.2) Het tijt keerde voor de Japanners

*Natuurrampen, misoogsten, epidemieën → Tokugawa-Japan was niet klaar voor deze crisissen

→ Machtige daimyo's voerden oppositie tegen Tokugawa-tijdperk (en het Shogunaat)

*Ongelijke verdragen (gunboat policies) westen → verknechting van Japan

→ Japan wordt dus als het ware 'knecht' van het Westen.

→ 3 voorwaarden gunboat policies: (1) Openstelling aantal havens (denk terug aan V.S.)

Extraterritorialiteit: geen belastingen voor vreemdelingen omdat ze buiten landsgrenzen woonden.

- (2) Lage toltarieven op Westerse import
(3) Extraterritorialiteit voor vreemdelingen

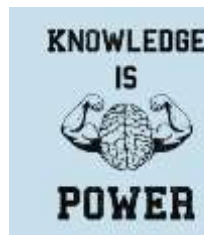
*Japan werd dus als het ware gedwongen om hun systeem te veranderen om geen knecht van het Westen te worden en voorbereid te zijn tegen rampen.

4.2) Het Meiji-Japan: een moderne, gecentraliseerde, autoritaire staat

- *Machtige daimyo's voerden oppositie tegen shogunaat
 - Macht werd gecentraliseerd naar de keizers ⇔ het shogunaat werd terug afgeschaft.
 - Oligarchie opgebouwd: keizer én daimyo's en samoerai kregen macht.
- *Regime verwestert (feodaliteit afgeschaft, belastingsstelsel, dienstplicht, spoorwegenrevolutie ...
nieuwe communicatietechnieken via telegraaf- en telefoonlijnen)
- *Nieuw regime niet-democratisch:
 - Cijns kiesrecht (1% kon stemmen)
 - Mikado soeverein (alle macht) ⇔ ministers waren hem verantwoording verschuldigd
 - Geen parlementaire staat → mikado kon parlement altijd ontbinden
- *Nieuw regime militair:
 - Leger: dienstplicht + nationale politie
- *Japan kreeg een nieuwe constitutie (grondwet).
- *Politieke breuk met Tokugawa-tijd: vervangen van feodaliteit door autoritair politiek systeem.

4.3) De industrialisering van Japan

- *Japan nam westerse technologie over om goed te industrialiseren (ja, want na-apen helpt altijd)
- *Japan begon te industrialiseren:
 - EERST: overheid investeert in industrie en zorgt voor infrastructuur (spoorwegen enal)
 - DAARNA: zaibatsu (kapitaalkrachtige families) nemen over
 - MAAR: overheid houdt strategische sectoren in eigen handen: staal- en scheepsbouw
 - Japan werd een maritieme natie
- *Onderwijs verplicht voor iedereen (ook vrouwen)
 - Scholingsgraad steeg naar 98% → #knowledgeispower
- *Economisch bouwden de oligarchen verder uit op fundamenten uit Tokugawa-Tijd maar dan versnelt.

4.4) Japan, een 'unieke natie'

- *Staatspropaganda ging ervanuit dat Japan superieur was dan de rest van de wereld
 - Het nationalisme werd agressief en militair, dit was tevens ook een bindmiddel.
 - Iedereen moest samoerai worden en dus ten dienste staan van de staat.
- *Onderwijs: propaganda nationalisme sterk → scholen: nationalistische ceremonieën gehouden
- *Japan industrialiseerde fel en zegde de gunboat policies op (ze konden nu op tegen het westen!)
 - De ontvoogding van Japan (aan EU) en internationale erkenning was een feit.
- *Japan imperialiseerde in Azië: oorlogen tegen China en Rusland gewonnen
 - deze mogendheden (grootmachten) deden afstand van extraterritorialiteit
- Japan werd een Aziatische grootmacht, dé grootmacht van het Verre Oosten

4.5) EXTRA: spotprent gunboat diplomacy (oneerlijk verdrag)

Japan kreeg te maken met gunboat diplomacies van het Westen maar zoals je weet hebben ze op reactie hierop snel geïndustrialiseerd en hebben ze de gunboat diplomacies kunnen opzeggen omdat ze nu opkonden tegen het westen (m.a.w. ze hadden o.a. betere wapens).

5) Blanke koning, rood rubber: Congo onder Leopold II

5.1) De kolonie Congo: van privébezit Leopold II tot schenking aan België

5.1.1) *Leopold II wil supergraag een kolonie voor kerstmis!*

*Belgische elite was niet geïnteresseerd in Leopolds kolonisatiedrang, daardoor moest Leopold alleen gaan koloniseren.

→ Hoe verwierf Leopold zo'n grote kolonie?

(1) Hij richtte een wetenschappelijke en filantropische organisatie op die de Congobekken op kaart moesten brengen.

→ Filantropisch? Dit is menslievend, Leopold wilde alleen 'het beste' voor de Congolezen.

(2) Hij huurde Stanley, een ontdekkingsreiziger in om Congo te verkennen en annexeren

→ Stanley was cruciaal, zijn bijnaam was ook wel 'degene die alles verwoest'. Hij had Congo voor Leopold II klaargemaakt.

(3) Stanley maakte contracten op met stamhoofden om het gezag te verlenen aan Leopold II

→ Stanley nogmaals cruciaal + contracten zijn cruciaal voor stap 4

(4) Conferentie Berlijn

→ Leopold II toont contracten + belooft valse dingen: vrije handel, menslievendheid ...

(5) Op de conferentie Berlijn is Congo als kolonie van Leopold II erkend.

5.1.2) *Congo kostte Leopold II teveel geld, hij vond een oplossing*

*De kolonie kostte arme Leopold II handenvol geld, zoveel dat hij geld is moeten gaan lenen van de Belgische staat.

*Toen ontdekte een wetenschapper dat rubber heel goed is voor banden (maak het verband met de verkeers- en spoorwegenrevolutie).

→ Toen viel Leopolds frank: Congo zit vol rubber --> hij gaat dat rubber voor zichzelf ontginnen

--> Daarna verkoopt hij rubber aan België

*Leopold II ontgon alle rubberbomen van Congo.

Er ontstond ook een **nieuwe zwarte elite**, die – in plaats van solidair te zijn met de zwarten die worden mishandeld in Congo – aan de kant van de blanken stonden. De zwarte elite waren dus eigenlijk snitches en verraders.

5.1.3) *In Congo gebeurden erge dingen*

*Leopold II ontgon alle rubberbomen van Congo

→ Hij deelde Congo in districten --> elke district had zijn eigen quota aan rubber dat hij moest halen

→ quota = minimale hoeveelheid rubber dat geproduceerd moest worden.

*Wat als de quota niet gehaald werd? (1) Zware lijfstraffen

→ Zweepslagen

→ Handen eraf

(2) Executies

→ Soldaten moesten na executie de handen van de lijken eraf snijden zodat de grote baas wist dat ze geen kogels verspild hadden. Meer handen = minder dienstpl.

(X) De mensonterende behandeling in Congo was zelfs voor die tijd overdreven, men moest ingrijpen!

In die tijd waren zweepslagen normaal, het maximum was echter 25 per dag. Leopold II ging hier fel over.

5.1.4) Leopold II verloor zijn kolonie Congo

*Het is goed om te weten dat Leopold II wel **nooit naar Congo is geweest**, het zijn de legermannen die voor Leopold werkten die de straffen uitvoerden. **Echter controleerde Leopold II zijn kolonie nooit.**

*Missionarissen gingen naar Congo om hen te doen bekeren (missionarissen zijn mensen die het Christendom willen verspreiden), daar zagen ze echter hoe hard mensen mishandeld werden.

→ Eerst stuurden ze (niet via sms, we zitten nog niet zo dichtbij in de geschiedenis) elkaar over de mishandelingen, maar daarna stopten ze met zwijgen en kwamen ze (weliswaar anoniem) uit voor de mishandelingen die ze met hun eigen ogen hebben gezien.

*Leopold II verloor zijn kolonie:

- (1) 1890: eerste berichten uitbuiting in Congo zijn bekend gemaakt
→ Internationale shock: uitbuitingen zijn erg voor die tijd.
- (2) Groot-Brittannië stelt een onderzoekscommissie op die de uitbuitingen en mishandeling van de zwarten in Congo bevestigde.
- (3) Leopold II kreeg internationaal kritiek ⇔ grote shock van uitbuitingen → wereld verontwaardigt
→ Zélfswartenvallen hebben rechten!
- (4) Leopold II stelde zélf een onderzoekscommissie op om te bewijzen dat Groot-Brittannië fout was. → Hij is zelf niet geweest, Leopold II had grote smetvrees.
- (5) Onderzoekscommissie Leopold II bevestigt uitbuitingen en mishandeling
- (6) Internationale kritiek op Leopold II blijft toenemen, ze spreken zelfs over hem de doodstraf geven (dit is echter nooit uitgevoerd geweest).
- (7) Leopold II zag af van zijn kolonie.
- (8) Leopold II schenkt zijn kolonie aan de Belgische staat

5.1.5) Enkele gruwelijke beelden uit Congo

Zoals je ziet bleven kinderen niet gespaard, iedereen kreeg te maken met de gruwelijke, zware lijfstraffen. Ze brandden ook huizen af zodat de mensen niks anders te doen hadden dan rubberbomen ontginnen.

Eigenlijk was dit een vorm van **moderne slavernij**, echter zag Leopold II dit zelf niet als slavernij aangezien hij dacht 'Congo is van mij, de mensen zijn dus ook van mij'.

Leopold II deed zeer veel moeite om Congo te verkrijgen en deed loze beloftes aan de grootmachten om hun toestemming te verkrijgen (zoals: vrije handel, filantropisch --> menslievend ...).

Grootmachten hadden daarna spijt dat ze er zo fel in geluisd waren.

5.2) Actualisering: hedendaagse standbeelden in België over Leopold II

5.2.1) Waren de erge straffen typisch of uitzonderlijk voor die tijd?

Zoals al aangehaald is geweest was Leopold II's exploitatie en de straffen uitzonderlijk voor de tijd, dit zien we aan de internationale verontwaardiging. En toen was slavernij ook al afgeschaft, Leopold II deed echter nog verder aan slavernij.

5.2.2) Stemt de traditionele beeldvorming van Leopold in met de gebeurtenissen?

De traditionele beeldvorming stemt absoluut **niet** in met de daadwerkelijke gebeurtenissen, Leopold II heeft met de rubberopbrengsten België weliswaar 'grootser' gemaakt en België heeft veel profijt gehaald uit deze kolonie. Echter ging dit ten ondergang van de Congolezen, kijk naar de rechtse standbeeld. Deze staat in Oostende: hier worden een familie Congolezen afgebeeld die Leopold 'dankbaar' zijn, dit was dus absoluut niet zo!

Protestgroepen hebben één hand van dit standbeeld afgehakt, Oostende heeft ervoor gekozen het standpunt niet te restaureren. Heeft de stad gelijk? (MENING)

→ Mogelijke antwoorden: *(persoonlijk ben ik, Abdellah, maker van deze samenvatting, PRO)*

PRO: Ik vind dat de stad gelijk heeft aangezien met de kolonisatie van Congo handen daadwerkelijk van lijken of zelfs gewoon levende mensen (... zelfs kinderen) werden afgehakt wanneer zij hun quota niet behaalden. Deze gruweldaden moeten ook in de standbeelden verwerkt worden, anders is het niet objectief genoeg. Leopold II was niet de man die hij is op de standbeelden.

CONTRA: Ik vind dat Oostende het standbeeld moet restaureren, het valt niet te ontkennen dat er zich gruweldaden afspeelden in Congo. Maar we moeten niet over het hoofd zien dat Leopold II nooit naar Congo is geweest en wie weet dus zelfs lange tijd niet op de hoogte was van de gruweldaden. Hij heeft zelfs een onderzoekscommissie opgestart en toen zei de gruweldaden bevestigden de kolonie aan België overhandigd. Dus, de schuld lag niet aan Leopold II, hij had namelijk goede bedoelingen. De schuld lag aan de mensen die voor hem werkten.

6) Vernedering en nationaal bewustzijn

- * Zoals we weten heeft Europa Afrika en Azië gekoloniseerd ervanuitgaand dat zijn superieur zijn (Europa first!), ze hebben de economieën van hun kolonies omgevormd, alles was voor Europa.
--> Ook hebben de kolonies de Europese cultuur blindelings moeten slikken (only SWEWA understands this joke). Hiervoor waren ze blind voor elke andere vorm van cultuur, want ja, alles wat niet Europees is = barbaars (denkt Europa hedendaags nog steeds zo?).
- * Echter heeft het modern imperialisme nationaal bewustzijn in Afrika en Azië bevordert
→ Hoe? Ontdekken we in deze les!

6.1) Onderwaardering van buiten-Europese bevolkingen

- * 19de eeuw = eeuw van Europa, waarom?
→ EU heeft voor de eerste keer in wereldgeschiedenis vooruitgang geboekt op andere volkeren.
→ EU kreeg superioriteitsgevoel --> alles wat niet-EU is = primitief.
→ EU plichtsgevoel: "Het is onze plicht om deze bevolkingen naar het licht te brengen."
→ Normen en waarden van EU werden geuniversaliseerd = EUROCENTRISME
- * EUROCENTRISME = alles draait rond de EU, EU is grootmacht.
→ EUROPEES TRIOMFALISME: Europa onderwaardeert andere bevolkingen (WIJ zijn superieur)

6.2) De ondermijning van traditie

- * Europa heeft de geldeconomie ingevoerd in koloniën --> ze werden ontwricht van traditionele economie (autarkische = zelfvoorzienende dorpseconomie, steunend op primitieve landbouw).
→ Gevolg: werkloosheid steeg --> arbeiders gaven traditie op om loonarbeiders te worden.
- * Er werd een nieuwe elite gevormd, de burgerij, zij collaboreerden met de kolonisten.
→ Zoals al aangehaald: zwarten, verraders van hun eigen land i.p.v. solidair te zijn.
→ Traditionele sociale structuren en de stammensamenleving werd veranderd/weggewerkt dankzij de kolonisten.

6.3) Nationaal bewustzijn in Afrika/Azië

- * Dankzij de EU kwamen bevolkingen in contact met ideeën.
→ O.a.: vrijheid, gelijkheid, zelfbeschikking → Ideeën hebben nationaal bewustzijn opgewekt
- * Europeanen hebben met het koloniseren ook lokale conflicten opgelost voordat ze konden uitmonden tot een oorlog.
- * Ook heeft de EU: (1) een eenheidstaal opgericht (bv.: Marokko --> Frans)
(2) de kolonies geschoold (knowledge is power)
→ Sommige Afro-Aziaten mochten zelfs in EU-unie's studeren!
- * Daarnaast: Afrika was vroeger 10 000 losse staatjes → omgevormd naar... tientallen staten
→ Er werden duidelijke landsgrenzen gesteld (desondanks geen rekening is gehouden met etnische verschillen --> bijvoorbeeld: Berbers en Arabieren in Marokko: groot etnisch verschil).
- * Dit alles heeft de mens bewust gemaakt van wie hij is, gemeenschappen bij elkaar gebracht en het nationaal bewustzijn bevordert
→ Dit is de basis van latere nationale bewegingen die ervoor zullen zorgen dat na WOI en na WOII de Afrikaanse/Aziatische landen gedekoloniseerd zullen worden.

6.4) Bronnenanalyse

6.4.1) Europese suprematie getoond in afbeeldingen

*De Westerse suprematie wordt in deze foto's overduidelijk geuit, de zwarten staan onder de blanken. Het Europees triomfalisme was doordrongen van rassenscheiding en racisme.

6.4.2) Document 1: Léom Rom over rassenscheiding

Léom Rom zegt dat hij van mening is dat de zwarte man niks doet en gewoon op de grond ligt te niksken als een krokodil op 't strand. Als een Europeaan 'hem hierop aanspreekt' geeft hij een stompzinnig antwoord.

→ Hier zien we overduidelijk opnieuw in dat het Europees triomfalisme doordrongen was van racisme.

6.4.3) Document 2a: gevolgen ontwrichting traditionele economie

*Ambachtelijke ateliers waren eigenlijk als het ware scholen, waarbij de gehele Afrikaanse cultuur, inclusief wetenschappelijke kennis, werd doorgegeven.

→ De ambachtelijke nijverheid van de arbeiders werd ondermijnd na kolonisatie, ze mochten hun vaardigheid niet meer gebruiken om bepaalde artikelen te maken – desondanks ze die konden aanpassen aan de nieuwe omstandigheden.

*Vroeger bepaalde de mens' intrinsieke waarde en geboorte zijn plaats, Afrika was een stammen-samenleving zoals we dat doorheen de geschiedenis kenden. Echter na de kolonisatie en de invoering van de geldeconomie bepaalt wie het meeste geld heeft wie bovenop staat in de samenleving.

6.4.4) Document 5c: Verandering sociale structuur Afrika

*Vroeger in Afrika (nu nog steeds een beetje) was het collectivisme centraal, men leefde niet enkel individueel maar in groep/gemeenschap. Niemand werd aan hun lot overgelaten, noch gescheiden vrouwen noch gehandicapten. Families deelden het weinige wat ze hadden met elkaar.

→ In Europa zijn dit niet waarden die centraal staan: in Europa is er véél meer individualisme.

Eenzaamheid kenden de vroegere Afrikanen dus met gevolg niet, de kolonisatie heeft die drastisch veranderd, met de Europese waarden en normen is het individualisme ook in Afrika gekomen (+ geldeconomie + kapitalisme --> eigen winstbelang nastreven).

6.4.5) Document 2b-c: Verandering Afrikaanse landbouw

*De Afrikaanse landbouw was als eerst primitief en zelfvoorzienend, nu al dit land van Europa was moest men landbouw doen om zoveel mogelijk opbrengst te brengen en Europeanen ook natuurlijk mee te voeden (breng dit in verband met dat de economieën werden getransformeerd naar de noden van Europa --> export --> gewassen --> eten).

7) Actualisering – motivering

7.1) Afrika en Azië dekoloniseren zichzelf

*Na WO I en WO II was Europa op z'n zwakst, Afrikaanse en Aziatische kolonies hebben hiervan gebruik gemaakt om zichzelf te dekoloniseren.

→ We stellen vast: (1) Sommige Afrikaanse staten falen zowel politiek als economisch

→ Burundi, Soedan, Congo, Nigeria ...

→ Staten zijn niet in staat om gezondheidszorg noch onderwijs te garanderen.

(2) Andere Aziatische staten (de zogenaamde tijgers) bloeien

→ Taiwan, India ...

*We vragen nu ons af: **was het imperialisme positief en/of negatief op lange termijn?**

7.2) Stellingen (theses)

*Thesis 1: de ontwrichting van de traditionele economie en de onverschilligheid ten aanzien van de eigenheid van de inlandse samenlevingen in de wereld buiten het Westen was ca. 1900 onontkoombaar. Het is dan ook een goede zaak geweest voor die samenleving. Daarbij hebben die zich moeten aanpassen en hebben zij zich een plaats kunnen verwerven in de wereldgemeenschap. Daar plukken ze nu nog steeds de vruchten van.

*Thesis 2: De ontwrichting van de traditionele economie van de inlandse samenlevingen ging gepaard met roofoverval. Het economische leven werd afgestemd op de behoefte van de westerse samenlevingen en niet op de behoeften van de mensen ter plaatse. Hun economie werd afgestemd op export. Producten die ze zelf hadden kunnen produceren, moesten ze dan invoeren. Die mensen werden afhankelijk en klein gehouden. Het verklaart de armoede van vele van die samenlevingen op de dag van vandaag.

***Met welke thesis ben jij akkoord?**

7.3) Een genuanceerde standpunt innemen

A.d.h.v. de geziene leerstof moet je een standpunt kunnen innemen.

7.3.1) Akkoord met thesis 1

Mogelijk antwoord:

Ik ben akkoord met thesis 1, omdat het onontkoombaar was aangezien Europa zijn superioriteit wilde tonen aan de rest van de wereld en de Afrikanen (met uitzondering Congo) hebben niet echt geleden. De Europeanen hebben hun in contact gebracht met ideeën zoals het nationaal bewustzijn en het liberalisme wat leidde tot het latere dekolonisatie, ze hebben ook echter spoorwegen gebouwd gekregen van Europa, ze hebben meer toegang gekregen tot onderwijs en sommige Afro-Aziaten mochten zelfs aan Europese universiteiten studeren. Daarnaast hielpen de Europese eenheidsstaat en de herverdeling van Europa de Afrikanen veel, anders zou Afrika onstabiel zijn geweest met de 10 000den kleine staatjes. Ze plukken nu nog steeds de vruchten van het vroegere imperialisme, denk maar aan de talen: Frans en Engels zijn bijvoorbeeld nog steeds belangrijke wereldtalen. Ook heeft het de Afrikanen geleerd hun eigenbelangen te verdedigen, net zoals bij Japan met de gunboat policies. Afrikaanse landen die nu falen hebben dit enkel te wijten aan een slecht bestuur na de dekolonisatie. Het falen van landen staat absoluut niet in contact met het imperialisme.

7.3.2) Akkoord met thesis 2

Mogelijk antwoord:

De Europeanen hebben de Afrikanen absoluut niet zo onderdanig moeten houden, de Afrikanen hun economieën waren zelfvoorzienend. Ze hadden dus geen hulp van Europa nodig. Europa heeft hun economie zo ontwricht dat het ten dienste van het westen stond, ze mochten dus zelfs geen producten maken die ze zelf konden produceren. Ze moesten de producten aankopen van Europa en hun grondstoffen verkopen aan Europa. Dankzij dit is veel werkloosheid ontstaan, hebben de Afrikaanse landen niet echt geleerd om onafhankelijk te zijn en falen de landen hedendaags. Armoede in die samenlevingen staat in direct verband met het imperialisme, indien Europa zich niet had ingemengd kreeg Afrika de kans om te bloeien en wellicht zelf een wereldmacht te vormen.

7.3.3) Deels akkoord met thesis 1, deels akkoord met thesis 2

Mogelijk antwoord:

Het valt niet te ontkennen dat Europa enkele wandaden is begaan met het modern imperialisme. Denk maar aan Congo en de gruweldaden van het leger daar. Op korte termijn en wellicht een beetje op lange termijn was het slecht. Echter hebben de Afrikanen genoten van het ontstaan van het nationaal bewustzijn en plukt ze daar nog steeds de vruchten van. De Afrikanen hebben namelijk een eenheidstaal gekregen en zijn in contact gekomen met Europese (verlichtte) ideeën die ze voordien niet hadden. De Afrikanen en Aziaten hebben er dus profijt en schade aan gehad. Echter staat de hedendaagse armoede in die regio's niet in verband met het imperialisme, want de EU heeft toch ook veel armoede, nietwaar?

Ik ben zelf persoonlijk deels akkoord met thesis 1 en thesis 2.

8) Einde samenvatting

Veel succes met het examen! Neem een pannenkoek als beloning voor het leren!

